

14. Dostuzadə D.Ə. Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlarla işə dair. İbtidai məktəb və məktəbəqədər tərbiyə jurnalı, №2, 2004.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: İnküziv təhsil xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların ümumi təhsil müəssisələrində sağlam uşaqlarla birgə təhsil almaqdır. Bu kursun tədrisi fiziki cəhətdən qüsurlu olan uşaqların öz potensiallarına nail olma imkanını dəstəkləyir. Təhsilin bu cür təşkili xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlarda özünə inamı artırır və digər normal uşaqlarla bərabər hüquqlu olmasını təmin edir. Kursun tədrisi prosesində tələbələrə inküziv təhsilin fəlsəfi, inküziv təhsildə aparılan təlim-tərbiyə işinin texnologiyası, bu sahədə dövlət siyasətinin strateji xarakteri ilə bağlı nəzəri məsələlər izah edilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakı kimidir:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal- tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə, tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında):

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E

6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F
----	-------------------	------------	---

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 45 saat (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

N	Keçilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Müh	Tarix
1	Mövzu: İnküziv təhsilin ümumi nəzəri məsələləri. Plan: 1. İnküziv təhsil: mahiyyəti və məqsədi. 2. İnküziv təhsilin prinsipləri və əsas xüsusiyyətləri 3. İnküziv təhsilin fəlsəfəsi. Mənbə: [1;3;5;6]	2	
2	Mövzu: Azərbaycanda inküziv təhsilin təşəkkülü və inkişafı. Plan: 1. İnküziv təhsilin inkişaf mərhələləri. 2. Azərbaycanda inküziv təhsilin müasir strukturunun təşkili və inkişafı. 3. İnküziv təhsilin hüquqi bazası. Mənbə: [1;3;5;6]	2	
3	Mövzu: İnküziv təhsilin idarəçiliyində hüquqi və etik münasibətlər. Plan: 1. İnküziv təhsil sistemində cəlb olunmuş valideyinlərin hüquq və vəzifələri. 2. Müəllim və müəllim köməkçisinin vəhdəti və hər birinin vəzifələri. PlanMənbə: [1;3;5;6;8]	2	
4	Mövzu: İnküziv təhsildə aparılan təlim-tərbiyə işinin texnologiyası. Plan: 1. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların təhsil texnologiyası. 2. Fərdi təlim planı. 3. İnküziv təhsildə təlimin diferensiallaşdırılması. 4. Şagird şəxsiyyətinin formalaşmasında inküziv təhsilin rolu. Mənbə: [1;3;5;6;8]	2	
5	Mövzu: İnküziv təhsil subyektlərinin psixo – pedaqoji məsələləri. Plan: 1. İnküziv təhsil pedaqoji proses kimi. 2. Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların psixo – pedaqoji xüsusiyyətləri. 3. Müəllimlərin xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara dəstək üsulları. 4. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların asudə vaxtının təşkili. Mənbə: [4;8;10;11;12]	2	
6	Mövzu: SİMOU – sosial adaptasiyası və təhsilə inteqrasiyası. Plan: 1. Əlillik onun yaranma səbəbləri və cəmiyyətdə ona münasibətin formalaşması. 2. Əlilliyin sosial və tibbi modeli. 3. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların sosiallaşması və təhsilə uğurlu inteqrasiyası. 4. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların kateqoriyaları və müəllimə tövsiyələr. Mənbə: [1;3;5;6]	2	
7	Mövzu: Məktəb səviyyəsində inküziv təhsilin təşkili. Plan: 1. İnküziv təhsilin icrası zamanı inzibati işin təşkili. 2. İnküziv təhsildə məktəb rəhbərinin rolu və vəzifələri. 3. İnküziv təhsildə psixoloqların rolu. 4. İnküziv sinif kollektivinin təşkili. Mənbə: [3;4;11]	2	
8	Mövzu: İnküziv sinifdə təlim prosesinin təşkili. Plan: 1. İnküziv məşğələ planının hazırlanması. 2. İnküziv məşğələnin təşkili. 3. Təlim prosesində istifadə olunan metod və vasitələr. Mənbə: [1;3;4;10;11]	2	

	<p>Mövzu: İnküziv təhsildə universal sinif strategiyaları.</p> <p>Plan:1. Təlimdə akkomodasiya və modifikasiyaların həyata keçirilməsi. 2. Təlimin təşkilində oyunlardan istifadə. 3. Eksplisit təlim.</p> <p>Mənbə: [1;3;4;8;10]</p>	2	
10	<p>Mövzu: İnküziv siniflərdə uşaqyönlü pedaqogika.</p> <p>Plan:1 Təlimdə uşaqyönlü pedaqogika və onun əhəmiyyəti. 2. İnküziv təhsildə uşaqyönlü pedaqogikanın əsas xüsusiyyətləri.</p> <p>Mənbə: [1;3;4;8]</p>	2	
11	<p>Mövzu: İnküziv təhsildə müəllimlərin peşə ustalığı.</p> <p>Plan: 1. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlarla iş zamanı problemlər. 2. İnküziv təhsil sahəsində çalışan müəllimlərin malik olmalı olduğu bacarıqlar.3. İnküziv təhsildə digər peşəkarlarla əməkdaşlıq.</p> <p>Mənbə: [1;3;8;10]</p>	2	
12	<p>Mövzu: İnküziv peşə təhsili.</p> <p>Plan:1. İnküziv peşə təhsili və onun mahiyyəti. 2. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların peşəyə marifləndirilməsi</p> <p>Mənbə: [1;3;4;10]</p>	2	
13	<p>Mövzu: Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların valideyinləri ilə işin təşkili.</p> <p>Plan: 1. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların valideyinləri ilə iş vasitələri. 2. Valideyinlərlə münasibət qurmaq üçün müəllimlərə vazım olan bacarıqlar. 3. Ailələrlə səmərəli əməkdaşlığın yaradılması.</p> <p>Mənbə: [1;3;4;8;10]</p>	2	
14	<p>Mövzu: İnküziv siniflərdə qiymətləndirilmənin aparılması.</p> <p>Plan:1. Qiymətləndirmə və onun növləri.2. Qiymətləndirmədə istifadə olunan üsul və vasitələr</p> <p>Mənbə: [1;3;4;8]</p>	2	
15	<p>Mövzu: Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların ailə tərbiyəsi.</p> <p>Plan : 1.Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaq və ailə. 2. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların ailə tərbiyəsində valideyinlərin nəzərə aldığı şərtlər. 3.Uşaq və ailəyə dəstək planı.</p> <p>Mənbə: [1;4;8;10]</p>	2	
	Cəmi:	30	

N	Keçilən seminar mövzularının məzmunu	Sem	Tarix
1.	İnküziv təhsilin ümumi nəzəri məsələləri. Azərbaycanda inküziv təhsilin təşəkkülü və inkişafı.	2	
2.	İnküziv təhsilin idarəçiliyində hüquqi və etik münasibətlər. İnküziv təhsildə aparılan təlim-tərbiyə işinin texnologiyası.	2	
3.	İnküziv təhsil subyektlərinin psixo – pedaqoji məsələləri. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların sosial adaptasiyası və təhsilə inteqrasiyası.	2	
4.	Məktəb səviyyəsində inküziv təhsilin təşkili. İnküziv sinifdə təlim prosesinin təşkili.	2	
5.	İnküziv təhsildə universal sinif strategiyaları. İnküziv siniflərdə uşaqyönlü pedaqogika.	2	
6.	İnküziv təhsildə müəllimlərin peşə ustalığı. İnküziv peşə təhsili.	2	
7.	Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların valideyinləri ilə işin təşkili. İnküziv siniflərdə qiymətləndirilmənin aparılması.	2	

8. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların ailə tərbiyəsi.	1	
Cəmi:	15	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Təlim nəticəsində tələbələr in əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları: - müxtəlif resurslar və informasiya mənbəyi ilə işləmək; - müqayisə, ümumiləşdirmə və sistemləşdirmə; - inklüziv təhsilin müasir strukturunun inkişaf yollarını tədqiq etmək; - didaktik materiallar hazırlamaq; - inklüziv təhsilin əsas xüsusiyyətləri təhlil edə bilmək; - inklüziv təhsilin əsas prinsipləri səciyyələndirmək; - müəllim və valideynlərin ünsiyyət üslublarını təhlil etmək; - ailələrlə səmərəli əməkdaşlığın yaradılmasının texnologiyasını öyrənmək; Öyrənen tanış olur: Inklüziv təhsilin müasir strukturunun əsas inkişaf yolları ilə. Inklüziv təhsilin fəlsəfəsi ilə. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların təhsil texnologiyası ilə. Inklüziv təhsil subyektlərinin psixo-pedaqoji məsələləri ilə. Inklüziv təhsilin məktəb sinif səviyyəsində təşkili mexanizmi ilə. Inklüziv təhsildə müəllimin peşə ustalığı.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- *Təqdimatın hazırlanması*
- *Müzakirə metodları: diskussiya, debat*
- *Tapşırıqlar, müstəqil iş*
- *Layihələr*

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- ❖ Inklüzivliyin mahiyyətini, anlayışlarını, onlar arasındakı əlaqələri təsvir edir
- ❖ Inklüziv təhsilin normativ-hüquqi əsaslarını və fəaliyyətini izah edir.
- ❖ Inklüziv siniflərdə təhsilin idarə olunmasına dair bilikləri fəaliyyətində istifadə edir.
- ❖ Inklüzivliyi olan uşaqların xüsusiyyətlərini, ehtiyaclarını, fəndaxili və fənlərarası inteqrasiya imkanlarını nəzərə almaqla təlim-tədris prosesini planlaşdırır.
- ❖ Inklüziv sinfin idarə olunmasında ailə-məktəb əməkdaşlığının forma və metodlarını təhsil prosesində tətbiq edir.
- ❖ Inklüziv dəyərləri nəzərə almaqla qiymətləndirmə konsepsiyasını, təlim nailiyyətlərini qiymətləndirmək məqsədilə müvafiq meyarlar seçir.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI :

1. Inklüziv təhsil: mahiyyəti və məqsədi.
2. Inklüziv təhsilin prinsipləri və əsas xüsusiyyətləri
3. Azərbaycanda inklüziv təhsilin müasir strukturunun təşkili və inkişafı.
4. Inklüziv təhsil sisteminə cəlb olunmuş valideynlərin hüquq və vəzifələri.
5. Fərdi təlim planı.
6. Inklüziv təhsildə təlimin diferensiallaşdırılması.
7. Müəllimlərin xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara dəstək üsulları.
8. Əlillik onun yaranma səbəbləri və cəmiyyətdə ona münasibətin formalaşması.
9. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların kateqoriyaları və müəllimə tövsiyələr.
10. Inklüziv sinif kollektivinin təşkili.

II KOLLOKVIUM SUALLARI:

1. Inklüziv məşğələ planının hazırlanması.
2. Inklüziv məşğələnin təşkili.
3. Təlimdə akkomodasiya və modifikasiyaların həyata keçirilməsi.
4. Inklüziv təhsildə uşaqyönlü pedaqogikanın əsas xüsusiyyətləri.
5. Inklüziv təhsil sahəsində çalışan müəllimlərin malik olmalı olduğu bacarıqlar
6. Inklüziv peşə təhsili və onun mahiyyəti.
7. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların valideynləri ilə iş vasitələri
8. Ailələrlə səmərəli əməkdaşlığın yaradılması
9. Qiymətləndirmə və onun növləri.
10. Uşaq və ailəyə dəstək planı.

XVI.Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Inklüziv təhsil: mahiyyəti və məqsədi.
2. Inklüziv təhsilin prinsipləri və əsas xüsusiyyətləri
3. Inklüziv təhsilin fəlsəfəsi.
4. Inklüziv təhsilin inkişaf mərhələləri.
5. Azərbaycanda inklüziv təhsilin müasir strukturunun təşkili və inkişafı.
6. Inklüziv təhsilin hüquqi bazası.
7. Inklüziv təhsil sistemində cəlb olunmuş valideynlərin hüquq və vəzifələri.
8. Müəllim və müəllim köməkçisinin vəhdəti və hər birinin vəzifələri.
9. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların təhsil texnologiyası.
10. Fərdi təlim planı.
11. Inklüziv təhsildə təlimin diferensiasiyası.
12. Şagird şəxsiyyətinin formalaşmasında inklüziv təhsilin rolu.
13. Inklüziv təhsil pedaqoji proses kimi.
14. Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların psixoloji – pedaqoji xüsusiyyətləri.
15. Müəllimlərin xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara dəstək üsulları.
16. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların asudə vaxtının təşkili.
17. Əlillik onun yaranma səbəbləri və cəmiyyətdə ona münasibətin formalaşması.
18. Əlilliyin sosial və tibbi modeli.
19. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların sosiallaşması və təhsilə uğurlu inteqrasiyası.
20. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların kateqoriyaları və müəllimə tövsiyələr.
21. Inklüziv təhsilin icrası zamanı inzibati işin təşkili.
22. Inklüziv təhsildə məktəb rəhbərinin rolu və vəzifələri.
23. Inklüziv təhsildə psixoloqların rolu.
24. Inklüziv sinif kollektivinin təşkili.
25. Inklüziv məşğələ planının hazırlanması.
26. Inklüziv məşğələnin təşkili.
27. Təlim prosesində istifadə olunan metod və vasitələr.
28. Təlimdə akkomodasiya və modifikasiyaların həyata keçirilməsi.
29. Təlimin təşkilində oyunlardan istifadə.
30. Eksplisit təlim.
31. Təlimdə uşaqyönlü pedaqogika və onun əhəmiyyəti.
32. Inklüziv təhsildə uşaqyönlü pedaqogikanın əsas xüsusiyyətləri
33. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlarla iş zamanı problemlər.
34. Inklüziv təhsil sahəsində çalışan müəllimlərin malik olmalı olduğu bacarıqlar.
35. Inklüziv təhsildə digər peşəkarlarla əməkdaşlıq.

36. İnküziv peşə təhsili və onun mahiyyəti.
37. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların peşəyə marifləndirilməsi.
38. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların valideyinləri ilə iş vasitələri.
39. Valideyinlərlə münasibət qurmaq üçün müəllimlərə vazım olan bacarıqlar.
40. Ailələrlə səmərəli əməkdaşlığın yaradılması.
41. Qiymətləndirmə və onun növləri.
42. Qiymətləndirmədə istifadə olunan üsul və vasitələr.
43. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaq və ailə.
44. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların ailə tərbiyəsində valideyinlərin nəzərə aldığı şərtlər.
45. Uşaq və ailəyə dəstək planı

"İnküziv təhsil" fənninin sillabusu 6001013- Məktəbəqədər təhsil ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və "İnküziv təhsil" fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 12 fevral 2026-cı il tarixli iclasında (protokol № 10) təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. A.B.Əliyev

Fənn müəllimi:

B/m V.Y.Paşayev